

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

FAKULTA ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ

Katedra biotechnických úprav krajiny

Rekreační formy rekultivace Velebudické výsypky lomu Jan Šverma Most

Recreational form of Restoration on Velebudice Dump – Spoil Bank of Jan Šverma Mine,
District Most

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Vedoucí práce: Ing. Jan Sixta, CSc.

Bakalant: Michal Janata

Praha 2011

Poděkování

Rád bych poděkoval Ing. Janu Sixtovi, CSc. za vedení práce, dále konzultantovi Ing. Jiřímu Kašparovi za trpělivost, podněty a komentáře, které mi v celém průběhu psaní práce poskytoval.

Prohlášení

„Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracoval samostatně pod vedením Ing. Jana Sixty, CSc. a, že jsem uvedl všechny literární prameny, ze kterých jsem čerpal.

V Praze dne 29. dubna 2011

Michal Janata

Abstrakt

Bakalářská práce „Rekreační formy rekultivace Velebudické výsypky lomu Jan Šverma Most“ pojednává o Velebudické výsypce, jako o novotvaru, který vznikl vytěžením lomu Jan Šverma, díky povrchové těžbě, která se v té době rozšiřovala. Po skončení sypání nastoupila další fáze a to byla rekultivace, která tento celý proces uspíšila. Dnes vnímáme celou Velebudickou výsypku jako místo, kam lidé chodí za zábavou, kulturou, sportovním vyžitím, klidem a odpočinkem.

Abstract

The Bachelor thesis “Recreational form of Restoration on Velebudice Dump - Spoil Bank of Jan Šverma Mine” concerns the Velebudice dump as a new formation, which was created by excavation of the mine Jan Šverma, thanks to the surface mining, which was at that time spreading. After the dumping was completed, another phase was introduced - recultivation, which accelerated the whole process. Today, the Velebudice Dump is viewed as a place where people seek culture, entertainment, sports, tranquility and rest.

Klíčová slova

Povrchová těžba, výsypky, rekultivace.

Key Words

Surface mining, dumps, recultivation.

Obsah

Úvod	7
Cíl práce.....	8
1. Těžba nerostných surovin	9
1.1. Povrchová těžba	9
1.2. Devastace přírodního prostředí povrchovou těžbou	9
2. Pojem rekultivace, revitalizace, sanace a výsypka.....	9
2.1. Rekultivace.....	9
2.1.1. Dělení rekultivací.....	10
2.2. Revitalizace	13
2.2.1. Dělení revitalizace	13
2.3. Sanace	13
2.3.1. Sanace škod vzniklých po těžbě	13
2.3.2. Sanace ekologických zátěží	14
2.4. Výsypka.....	14
3. Zaniklé obce vlivem postupu důlní výsypky.....	16
3.1. Velebudice.....	16
3.2. Skyřice.....	16
3.3. Židovice.....	17
4. Velebudická výsypka	17
4.1. Obnova zemědělských pozemků.....	23
4.2. Obnova území pro účely využití volného času	24
4.3. Obnova území pro účely ekologicky a přírodovědně orientovaných území.....	31
4.4. Obnova území pro účely stavebních pozemků.....	31
5. Návrh rozšíření golfového hřiště ze současných 9 na 18 jamek	32
5.1. Údaje o stavu životního prostředí v dotčeném území	34
5.2. Hodnocení vlivu záměru	36

Závěr	39
Seznam literatury.....	40
Přílohy.....	42

Úvod

Krajina je určitou součástí zemského povrchu a je nejen velmi složitým hybridním sociálně ekologickým systémem, ale i územní částí životního prostředí lidské populace. S člověkem je krajina ve stálé vzájemné interakci a svojí aktivitou ji člověk ovlivňuje a je jí ovlivňován. (Kašpar a kol., 1998)

Nejvýraznější transformace krajinného prostředí jsou způsobovány rozvojem industriální soustavy. V oblasti severočeského kraje k destrukci a změnám morfologie krajiny dochází při těžbě nerostných surovin při povrchovém způsobu dobývání. Společenský rozvoj a s ním spojené čerpání neobnovitelných přírodních zdrojů, a to zejména dnes lomová těžba, vytváří rozsáhlé zásahy do horninového a půdního prostředí, a to jak těžbou, tak jejími doprovodnými produkty, mezi něž patří např. vnější výsypky. K největším patří Velebudická výsypka. (Kašpar a kol., 1998)

Zmíněná lokalita, situována přibližně jihozápadním směrem od města Mostu, představovala v historickém období charakteristickou oblast severočeského kraje, s mírně zvlněnou geografickou modelací krajiny. (Kašpar a kol., 1998)

Vlastní osídlování této krajiny s prvními historicky otevřenými údaji, pochází již z 11. století, nejstarší osady jsou historicky evidovány z údajů ze 13. století. Nacházela se zde ves Velebudice, s nejstarší zprávou z roku 1227, ves Skyřice, ves Židovice s nejstarší zprávou z roku 1381. (Kašpar a kol., 1998)

Většina vznikajících vsí měla charakter zemědělský až do 18. století. Pak se začíná rozvíjet horní činnost a na ní navazující pozvolná evoluce krajinného a sociálního prostředí celé této oblasti. O výskytu uhlí se vědělo již dávno, ale feudální společnost neuměla uhlí využít. První zprávy o dolování se začínají objevovat po roce 1740. (Kašpar a kol., 1998)

Rozvoj průmyslu přinesl v této oblasti nejen zvýšení těžby uhlí, ale přetvořil i strukturu společnosti. Klesá význam zemědělství, mění se sociální vztahy, složení obyvatelstva, velký význam je přikládán profesi horník. Hornictví se tedy vyvíjelo až do 1. světové války. Rozvojem hornictví sem přicházeli lidé i z vnitrozemí. (Kašpar a kol., 1998)

Rozhodné změny nastávají v období 2. poloviny 20. století a byly komplexně dotvořeny v souvislosti s lomovou těžbou lomu Jan Šverma. Velkoplošný rozvoj lomové těžby lomu Jan Šverma vyvolal založení vnější výsypky v této oblasti od roku 1955, kdy byl

uveden do provozu první kolejový zakladač. V roce 1995 bylo zakládání Velebudické výsypky ukončeno. (Kašpar a kol., 1998)

Krajina tak ztratila původní ráz. Produktem těžby v této oblasti s lomovým dobýváním je vytvoření novotvaru, vnější Velebudické výsypky, která trvale přetvořila krajinu. Ukončením zakládání však neskončila úloha horníků, ale nastoupila poslední fáze těžebního procesu sanace a rekultivace mající za úlohu zahladit následky báňské činnosti a vytvořit nové území trvalé kvality. (Kašpar a kol., 1998)

Základním úkolem tvorby následné krajiny je navrácení funkce krajinného systému na plochy devastované důlní činností, a to tvorbou zemědělských pozemků a kultur, lesů, vodních ploch a toků, ale i území určených k rekreačním účelům. (Kašpar a kol., 1998)

Cíl práce

Literární rešerše o přehledu aktivit vedoucích k přeměně vnější převýšené výsypky lomu Jan Šverma v rekultivační park a rekreační areál s nadregionálním významem. Literární rešerše, sběr a kritické zhodnocení dosud provedených prací. Poukázat na skutečnost, že tak velká jako je Velebudická výsypka, se přeměnila a jistě splnila svůj účel, pro který byla tak dlouhá léta sypána.

1. Těžba nerostných surovin

1.1. Povrchová těžba

Povrchová těžba má nepříznivý vliv na život lidí v pánevních okresech i na vzhled celé hnědouhelné pánve. (Štýs S., Helešicová L., 1992)

Otvírka lomů je organizována buď zářezem, nebo hruškou. Provoz lomů je organizován ve dvou fázích: odklizem nadložních hornin a odtěžením ložiska nerostu. (Štýs a kol., 1981)

S těžbou jsou spojeny zábory pozemků, převážně se jednalo o zemědělskou půdu. Udává se, že bylo zabráno pro těžbu 40. tis. hektarů pozemků, z toho 33 tis. po r. 1945. V oblasti SHP bylo v důsledku těžby hnědého uhlí zlikvidováno 84 sídel. Z toho nejvíce na Mostecku. (Vráblíková a kol., 2008)

1.2. Devastace přírodního prostředí povrchovou těžbou

Povrchové způsoby těžby se podílejí ze všech aktivit člověka nejvýrazněji na dynamických proměnách krajiny. Transformací horninného prostředí a změnou reliéfu výrazně ovlivňují především mocný profil litosféry, ovlivňují kvalitu ovzduší, klimatické faktory atmosféry, deformují režim hydrosféry, devastují celý prostor pedosféry. Míra negativních vlivů povrchové těžby na krajinu je však různá. Závisí na tom, zda technologie těžby respektuje nebo nerespektuje zásady důlně technické rekultivace. (Štýs a kol., 1981)

2. Pojem rekultivace, revitalizace, sanace a výsypka

2.1. Rekultivace

Lze definovat ve vztahu k zemědělství jako „opětovná kultivace zanedbané, zničené nebo poškozené půdy“ za účelem jejího navrácení zemědělské výrobě nebo jejímu zalesnění. Rekultivace můžeme také chápat jako soubor různých opatření a úprav, kterými zúrodňujeme půdy znehodnocené a zpustošené přírodní nebo lidskou činností, přispívá k obnovení produkčnosti krajiny, jejích přírodních vlastností jako celku, tj. všech jejích přírodních složek. Největší podíl rekultivovaných ploch je v ČR po těžbě nerostných surovin (povrchová těžba a hlubinná těžba uhlí, výsypky a odvaly, odkaliště, vytěžená rašeliniště, území po těžbě kamene, šterkopísku, cihlářských a keramických surovin). Největší podíl rekultivací tvoří

rekultivace lesnická, významný podíl tvoří i rekultivace zemědělská. Svůj objem postupně zvyšuje i hydriká rekultivace, kam se řadí menší vodohospodářská díla (např. příkopy, retenční stabilizační nádrže) nebo větší vodní plochy. Od r. 1998 se výrazně zvyšuje i podíl ostatních rekultivací, jejich cílem je vytváření funkční a rekreační zeleně, začlenění rekreačních a sportovních ploch do krajiny, vybudování základních komunikací a příprava ploch pro komerční využití. (Vráblíková a kol., 2008)

2.1.1. Dělení rekultivací

1) Podle úprav

Technické rekultivace zahrnují:

- Práce spojené s úpravou pozemku, odstranění balvanů a kamenů, cizích předmětů, stabilizační opatření a úprava svahů.
- Zemní práce jsou spojeny s navázkou vhodných zemin - s humózními horizonty produktivních půdních typů.
- Úpravu hydrografické sítě, tj. vybudování melioračních zařízení, příkopů, vodních nádrží.
- Realizaci protierozních opatření technického nebo biologicko - technického charakteru tj. terasování, průlehy.
- Vybudování příjezdových a obslužných komunikací a potřebných objektů.

(Vráblíková a kol., 2008)

Základem rekultivace je vytvoření nového povrchu. Již v této fázi je třeba vědět, která část bude později na co využita. To má vliv na volbu hornin, kterými se budou zavážet jednotlivé povrchové části. V místech, kde bude stát zástavba, komerční plochy apod. je možné zavážet horniny, na kterých by nic nerostlo. Ovšem v místech, kde bude pole či sad, je důležité dbát na kvalitu zeminy. (<http://cs.wikipedia.org/wiki/Rekultivace>)

Průběh rekultivace je většinou následující: těžební sloje či patra se začnou zavážet, začnou se izolovat místa pro hydriká rekultivace, začne se modelovat terén. Důležité je na povrch materiálu, v místech, kde bude něco růst, znovu navézt ornici (existuje povinnost selektivní skryvky ornice a její znovupoužití na rekultivaci území). To je důležité pro urychlení růstu vegetace. Modelování profilu terénu rekultivace je velmi náročná činnost. Navezený materiál ještě dlouhá léta pracuje - sedá a pohybuje se. S těmito procesy tedy musí plánovači počítat. Terén také nemůže být monotónní, musí se snažit přiblížit přirozenému terénu, jak by asi mohl vypadat. (<http://cs.wikipedia.org/wiki/Rekultivace>)

Biologické rekultivace zahrnují:

- Úpravu fyzikálních a chemických vlastností půd (kyselost, struktura), hnojení a dodávání živin do půd.
- Agrotechnická opatření – kypření, smykování, válcování.
- Důležitá složka je pěstování plodin.

(<http://cs.wikipedia.org/wiki/Rekultivace>)

Po vytvoření terénu nastupuje biotechnická etapa, která má za úkol „oživit“ nové území. Začnou se zakládat lesy, na polích začíná běžet speciální osevňovací cyklus, který má zúrodnit půdu. (<http://cs.wikipedia.org/wiki/Rekultivace>)

Obvyklý způsob provádění zemědělské rekultivace spočívá v návozu a rozprostření organické hmoty, následuje orba, vláčení, smykování, setí přípravných plodin, jejich zaorání, hnojení a následuje již pěstování cílových plodin nebo zatravnění.

(<http://cs.wikipedia.org/wiki/Rekultivace>)

Velice často je používána chemická příprava půdy před vlastním zatravněním či zalesňováním; pokud jsou plochy zarostlé bujnou ruderalní (rumištní) vegetací, k jejímu odstranění používáme chemické postřiky celoplošné či místní. Nálety nežádoucích dřevin stejně jako materiál z prořezávek zpracováváme štěpkováním, čímž je urychlen rozklad organické hmoty a zároveň je výrazně omezen vývoj případných hmyzích škůdců.

(<http://cs.wikipedia.org/wiki/Rekultivace>)

2) Podle využití ploch

- Zemědělské: jsou založeny na tom, že rekultivovaná území budou využita pro zemědělské obhospodařování. K tomuto druhu rekultivace je vhodné využít ty devastované plochy, které navazují na stávající zemědělsky využívané území nebo se jedná o terén rovný či mírně skloněný - vnitřní úroňové výsypky.

Lesnické: využívá se k zalesnění plochy, která nejsou vhodné pro zemědělské využití. Důležitá je volba druhové skladby dřevin (převažují dřeviny původní) ošetřování a probírky mladého porostu. Vhodnou výstavbou dřevin a keřů se zakládá trvalý lesní porost, s převážně jinou než produkční funkcí lesa (půdoochranná, rekreační). Lesnická rekultivace jsou zpravidla na haldách, odvalech, výsypkách - plochách nevhodných pro zemědělské využití. Pro příklad uvádím lesnickou rekultivaci viz. příloha č. 6. (Vráblíková a kol., 2008)

- Vodohospodářské: významnou formou zahlazení následků báňské činnosti, jejíž význam bude v blízké budoucnosti stoupat, je zavodnění zbytkových lomových jam. Při tomto způsobu rekultivace je třeba věnovat dostatečnou pozornost sanačním pracím - těsnění sloje, dna, stabilizace břehů. Pro příklad uvádím hydrickou rekultivaci viz. příloha č. 5.
- Ostatní: do ostatních rekultivací se řadí plochy, které nemají primárně sloužit k hospodářskému účelu, neslouží např. ke zvýšení biodiverzity krajiny a posílení systému ekologické stability, stavbě nadzemních objektů, rozvoji podnikatelských aktivit, vybudování skládek, sportovních areálů, autodromu.
(Vráblíková a kol., 2008)

3) Ostatní rekultivace

- Ostatní veřejná zeleň - zeleň ve sportovních a rekreačních zónách, podle vodních toků a vodních nádrží.
- Ostatní komunikace - místní a účelové komunikace, parkovací plochy.
- Rekreační a sportovní plochy - hřiště a stadióny, jízdárny, dostihové dráhy.
- Rekreační a ubytovací plochy - kempy, tábořiště.
- Kulturní a osvětové plochy - zoologická zahrada, skanzen.
- Pro podnikatelské aktivity - pro komerční využití.
(Vráblíková a kol., 2008)

Pro nápravu negativních projevů těžební činnosti je rekultivační činnost klíčovým prostředkem k obnově ekologicky stabilní krajiny. Rekultivaci nemůžeme považovat pouze jako povinnost ze zákona, ale je i naší morální povinností pro příští generace a příspěvkem k trvale udržitelnému rozvoji. (Vráblíková a kol., 2008)

Požadavky na rekultivovanou krajinu

Obnovovaná krajina by měla být:

- Ekologicky vyvážená.
- Zdravotně a hygienicky nezávadná.
- Efektivně i potenciálně produktivní.
- Esteticky a rekreačně působivá.
- Směřována ke koncepci pestré krajinné struktury.
- Využitelná pro další rozvoj území.
(Vráblíková a kol., 2008)

2.2. Revitalizace

Revitalizací rozumíme funkční zapojení do krajiny, tj. takovou konečnou úpravu devastovaného území, která zajistí vytvoření estetického krajinného fenoménu, obnovení přirozených funkcí ekosystému a zároveň umožní plné využití území v souladu s územním plánem. (Vráblíková a kol., 2008)

Dále pod pojmem revitalizace rozumíme návrat krajiny s narušeným horninovým prostředím do stavu před lidským zásahem. (Kukal, Reichman 2000)

2.2.1. Dělení revitalizace

- Revitalizace odvodněných ploch - tůň, mokřady, rašeliniště.
- Revitalizace krajiny - rekultivace, celková obnova a oživení krajiny poškozené lidskou činností (například dolováním) ve všech jejích funkcích.
- Revitalizace zeleně - omlazení, případně nová výsadba stromů v parcích, omezení asfaltových a betonových ploch a podobně.
- Revitalizace vodních toků a rybníků - odbahnění, snaha omezit umělé zásahy a obnovit funkce celých ekosystémů.
- Revitalizace starých staveb - asanace, modernizace, zateplení. Typické programy revitalizace ve městech se týkají například opuštěných továrních a skladových budov (angl. brownfields), které se po stavební úpravě mění na obytné budovy, případně galerie a podobně.

(<http://cs.wikipedia.org/wiki/Revitalizace>)

Rozdíl mezi revitalizací a rekultivací je v tom, že rekultivace mají vždy nějaký konkrétní hospodářský cíl (slouží budoucí produkci), zatímco revitalizace mají za cíl obnovu všech (nejen hospodářských) funkcí krajiny.

2.3. Sanace

Je samotné odstranění příčin a následků způsobených škod. Nápravná opatření učiněná v krajině jsou revitalizace a rekultivace. (<http://cs.wikipedia.org/wiki/Sanace>)

2.3.1. Sanace škod vzniklých po těžbě

Práce, které je těžební společnost povinna učinit k odstranění škod na krajině vzniklých těžební činností. Většinou zahrnuje odstranění techniky a technologických zařízení

používaných při dobývání surovin a manipulaci s nimi. Samotný technologický proces likvidace škod po povrchové a hlubinné těžbě se nazývá rekultivace.

(<http://cs.wikipedia.org/wiki/Sanace>)

2.3.2. Sanace ekologických zátěží

Sanace ekologických zátěží je proces odstraňování materiálů a látek ohrožující dlouhodobě složky životního prostředí. Lze sem zahrnout i likvidace ekologických havárií.

(<http://cs.wikipedia.org/wiki/Sanace>)

2.4. Výsypka

Nebo také halda, odval či kypa je velká hromada více méně sypkého materiálu (hlušiny), který vzniká při těžbě různých nerostných surovin (uhlí, uran, kaolín, bentonit) nebo při průmyslové výrobě (zejména hutnictví). Je to tedy antropogenní krajinný útvar, tj. útvar vytvořený člověkem, obsahující nadložní a podzemní vrstvy, vytěžené v lomech a hlubinných dolech. Slouží k dočasnému nebo trvalému uložení těchto vytěžených skrývkových hmot. (<http://cs.wikipedia.org/wiki/V%C3%BDsypka>)

Jsou příkladem extrémně suchých ploch bez rostlinstva a bez vyvinuté půdy. Je to povrch bez vegetace. Výsypky se během dne přehřívají. Pokud se na výsypce rozvíjí vegetace, tak se její povrch chladí přes den výparem vody. Teplota rekultivované výsypky se potom snižuje a blíží teplotě okolí porostlého vegetací. (Vráblíková a kol., 2008)

Výsypky jako produkt těžební činnosti jsou hlavním zdrojem devastací. Výsypky hnědouhelných dolů zabírají plochy řádově stovek hektarů převyšující okolní krajinu o 100 až 200m. Z hlediska efektivní báňské činnosti jsou výsypky umísťovány co nejbližší vlastní těžební činnosti, tj. do prostorů vytěžených lomem - vnitřní výsypky nebo co nejbližší okraje lomu - vnější výsypky. (Štýs a kol., 1981)

Výsypka neobsahuje těžené materiály v dostatečné koncentraci, přesto může obsahovat stopy látek nebezpečných, například radioaktivních. Naopak u výsypek nezpevněných vegetací hrozí sesuvy půdy. (<http://cs.wikipedia.org/wiki/V%C3%BDsypka>)

V mnoha zemích proto zákon nařizuje těžební společnostem, že musí výsypky rekultivovat. Například v Belgii se rekultivované výsypky využívají jako lyžařské svahy, terénem vedou cyklostezky a podobně. Na jižních svazích se zakládají vinice (v Česku např. Most - Čepirohy) nebo sady.

Někdy se změnou technologie stane materiál výsyvky znovu ekonomicky zajímavým a začne se zpracovávat.

(<http://cs.wikipedia.org/wiki/V%C3%BDsyпка>)

Od výsypek, jež mají více méně homogenní složení, je třeba odlišovat skládky, vzniklé skladováním různorodých, často organických nebo chemicky aktivních odpadů. U těch je třeba zvláštních opatření kvůli nebezpečí kontaminace podzemní vody a podobně. Podobným případem jsou odkaliště. (<http://cs.wikipedia.org/wiki/V%C3%BDsyпка>)

Výsyvky se dělí:

- Vnitřní - je zakládána do již dříve devastovaného prostoru a nevyžaduje další zábory pozemku.
- Vnější - vyvolává i devastaci dalších ploch.

(Štýs a kol., 1981)

Vhodným umístěním výsypek a jejich stavbou je třeba vytvářet krajinu zdravotně nezávadnou, esteticky přijatelnou, umožňující rozvoj všech oblastí národního hospodářství. (Štýs a kol., 1981)

Takto nově vzniklé lokality výsypek po rekultivačních a revitalizačních úpravách jsou ideální pro realizaci nejrůznějších staveb a areálů s mnoha využitími. Konkrétní proces, který navrácí krajině původní vzhled a funkci jsou rekultivace. Stavby lze realizovat až s časovým odstupem řady let, kdy nasypáný materiál slehne.

(<http://cs.wikipedia.org/wiki/V%C3%BDsyпка>)

- Rekreační centra - příkladem je jezero Most, kde vzniká jezero s malým přístavem a rekreační zónou pro přilehlé město. Kolem se chytá bruslařská dráha a cyklostezka nebo také zázemí pro podnikatelskou činnost a procházky po lesnických rekultivacích a nových parcích.
- Navrácení přírodě - mnoho výsypek je navraceno zpět přírodě a ponecháno přirozenému vývoji sukcesních společenstev rostlin a osídlení novými živočichy.

(<http://cs.wikipedia.org/wiki/V%C3%BDsyпка>)

3. Zaniklé obce vlivem postupu důlní výsypky

3.1. Velebudice

Obec Velebudice se rozkládala asi 4 km jižně od Mostu. Jižně a jihozápadně od Velebudic ležely Lišnice a Bylany. Na západě se nacházela obec Čepirohy, na východě Skyřice. Název obce byl odvozen z osobního jména a označoval "ves lidí Velebudových" (Sýkorová J., 2002).

Historický vývoj obce

Nejstarší písemná zmínka o Velebudicích se objevuje v listině z roku 1227. Velebudice byly nevelkou zemědělskou obcí. Na počátku 17. století zde hospodařilo 13 sedláků a chalupníků, v polovině tohoto století zde bylo 9 selských usedlostí a 2 chalupníci. V polovině 18. století se počet usedlých hospodářů zvýšil na 14. V roce 1846 zde stálo 16 domů se 63 obyvateli, do roku 1861 přibyl navíc jen 1 dům a 7 obyvatel. Ve 2. polovině 19. století byl na katastru Velebudic otevřen důl Viktor, který však neměl na rozvoj obce větší vliv. Počátkem 20. století zde žily jen 142 osoby. Nejvyššího počtu obyvatel (215) dosáhla obec v roce 1930. Při územní reorganizaci v roce 1960 se Velebudice staly osadou obce Skyřice. V souvislosti s výstavbou průmyslové zóny v oblasti Velebudic na jižním okraji nového Mostu byla obec postupně zlikvidována a její území přičleněno k Mostu. (Sýkorová J., 2002)

3.2. Skyřice

Obec se nacházela asi 4 km jižně od Mostu. Na západě sousedila s Velebudicemi a na severovýchodě se Vtelnem. Ve směru na jih od Skyřic se rozkládala ves Kamenná Voda. Původní název obce měl pravděpodobně podobu Skršice a zřejmě se vyslovoval Skyršice. V tom případě by název označoval ves lidí Skrchových či Skršových. (Sýkorová J., 2002)

Historický vývoj obce

První písemná zpráva o Skyřicích pochází až z roku 1381. V polovině 17. století žilo ve Skyřicích s rodinami celkem 10 sedláků a 7 chalupníků. Během požáru, který zasáhl ves v roce 1659, byly zničeny 4 statky. Obětí dalšího požáru se v roce 1665 staly 3 statky a 2 chalupy. O sto let později měla obec nadále jen 17 hospodářů, 1 obecního kováře a 1 pastýře. V roce 1846 měla obec 24 domů se 122 obyvateli. Rozvoj těžby uhlí v regionu zasáhl také život zemědělské obce, jakou byly Skyřice. V roce 1901 došlo k otevření šachty Prokop (od roku 1907 byla přejmenována na důl Marianna). V roce 1930 žilo ve Skyřicích 339 osob.

Obec byla zlikvidována v souvislosti s výstavbou průmyslového areálu nového Mostu během 1. poloviny 70. let. Katastr obce byl 1. 1. 1976 přičleněn k Mostu (Sýkorová J., 2002).

3.3. Židovice

Židovice se rozkládaly asi 6 km jihovýchodně od Mostu. Na jihu sousedily s Kamennou Vodou, severovýchodně ležela obec Stránce a na severozápadě Skyřice. Název obce pocházel patrně z osobního jména Žid a označoval ves lidí Židových. (Sýkorová J., 2002)

Historický vývoj obce

První písemná zmínka o Židovicích pochází z roku 1352. V polovině 17. století žilo v Židovicích 10 sedláků a 3 chalupníci, z nichž jeden provozoval šenk. Kolem poloviny 18. století měly Židovice 15 hospodářů, po jednom krejčím, kováři a bednáři, 1 obecního pastýře a 4 nádeníky. Židovice zůstaly zemědělskou obcí i v následujícím století. V roce 1846 zde stálo 31 domů, ve kterých žilo 145 osob, včetně jedné židovské rodiny. Byla zde škola, vrchnostenský dvůr a hostinec. Nejvyššího počtu obyvatel dosáhly Židovice v roce 1910, kdy tady bydlelo 430 osob v 58 domech. Ještě při sčítání lidu roku 1930 bylo napočítáno 411 obyvatel, avšak o 40 let později (1970) jejich počet dosáhl už jen 220 osob. Obec Židovice zanikla v důsledku postupu důlní výsypky v letech 1972 – 1974. (Sýkorová J., 2002)

4. Velebudická výsypka

Velebudická výsypka se nachází na území obce s rozšířenou působností Most, resp. na katastrálních územích obcí Most (k.ú. Čepirohy, Velebudice, Skyřice) a Bečov (k.ú. Židovice u Bečova, Kamenná Voda). Velebudická výsypka je vnější výsypkou dolu Jan Šverma. (http://www.15miliard.cz/cd_fnm_oprava/cd/kapitola_5.htm)

Zakládání probíhalo v letech 1955 - 1995 a původní území bylo převyšeno až o 75 m. Za dobu 40 let bylo na plochu 790 ha založeno 237 mil. m³ zemin, převážně hlinito - písčitého charakteru.

(http://tomcat.cenia.cz/eia/download.jsp?view=eia_cr&id=ULK311&file=oznameniDOC)

Rekultivační práce byly zahájeny na nejnižších etážích již v roce 1965. Využití Velebudické výsypky bylo cíleně koncipováno od roku 1973 se záměrem výstavby koňské dostihové dráhy na hlavní etáži. Z tohoto záměru vycházela i urbanistická studie zpracovaná

Hydroprojektem Praha v roce 1986, která již řešila kompletní výstavbu "Rekultivačního parku Velebudice" na celé Velebudické výsypce jako architektonický celek, který odpovídá příměstskému rekreačnímu zázemí města Mostu, s dominantním umístěním závodní dostihové dráhy. (Kašpar a kol., 1998)

Rekultivace Velebudické výsypky již probíhala souběžně s postupným nasypáváním, v předstihu byl vysázen ochranný pás zeleně široký 80 - 100m, na který měla navazovat pokračující rekultivace. (Krejčí V., 2000)

Jedním z příkladů využití těchto aspektů v rámci komplexního zahlazení báňské činnosti je dnes již dokončovaná sanace a rekultivace vnější Velebudické výsypky. Území ztratilo svůj původní zemědělský charakter. Produktem těžby je novotvar, který trvale změnil krajinu. Nastoupila poslední fáze těžebního procesu, a to sanace a rekultivace mající za úkol zahladit následky báňské činnosti a vytvořit nové území trvalé kvality.

(http://tomcat.cenia.cz/eia/download.jsp?view=eia_cr&id=ULK311&file=oznameniDOC)

Způsob následného zakládání a tvarování výsypky pak plně respektoval návrh jejího budoucího využití. Celá výsypka byla rozčleněna mimo jiné i do ploch s možností umístění hospodářského, rekreačního a sportovního zázemí. (Kašpar a kol., 1998)

V roce 1995, po ukončení zakládání, byla urbanistická studie aktualizována, zejména s ohledem na definitivní tvar a rozsah založeného tělesa a při respektování dokončených a rozpracovaných rekultivačních prací vycházejících z prvotní koncepce. Jak již bylo předesláno, dominantní plochou komplexu rekultivačních staveb je plocha dostihového závodního závodiště. Závodní dostihová dráha s travnatým povrchem, živými ploty překážek, s výsadbou okrasné zeleně a částečně zatravněnými svahovými tribunami pro 40 000 diváků, představuje celkovou plochu 82 ha. Na této ploše probíhaly rekultivační práce od roku 1990. V průběhu druhé poloviny 90. let bylo vybudováno základní komunikační propojení a byly položeny základní inženýrské sítě pro možnost dobudování areálu provozními a sociálními stavbami investičního charakteru na plochách určených projektem k zástavbě. Rekultivační práce jsou prakticky ukončeny a postupně může dojít k dokončení zázemí stavbami investičního charakteru. Dostihová dráha byla poprvé představena veřejnosti v září 1997. Dráha umožňuje uskutečňování všech druhů cvalových rovinných dostihů i dostihů překážkových. Kromě hlavní dostihové dráhy je v rámci areálu na nejvyšším výsypkovém stupni vybudována tréninková dostihová dráha, která je kromě tréninků určena pro rekreační ježdění. Další ze zdejších zajímavých ploch je plocha lesoparku o rozloze cca 150 ha. Tato

plocha byla v rámci sanačních a rekultivačních prací tvarována a osázena tak, aby svojí koncepcí umožnila vybudování golfového areálu s 18 - ti golfovými drahami. (http://tomcat.cenia.cz/eia/download.jsp?view=eia_cr&id=ULK311&file=oznameniDOC)

Koncepce rekultivačního procesu byla v případě Velebudické výsypky pojata těžaří jako tvorba krajiny, která se stává člověku vyváženým, ekonomicky potencionálním, esteticky působivým a hodnotným životním prostředím. Obohacení území o nový krajinný útvar měnící původní reliéf s nově utvořenými krajinnými složkami s dominantou závodní dostihové dráhy se stává nadčasovým vkladem pro současné i nové generace mosteckého regionu. Na východní oplocení rozsáhlého sportovního areálu Hipodromu Most v současné době již navazuje stávající golfové hřiště o 9 jamkách. K jeho vybavení patří příjezdová cesta, objekt zázemí a parkoviště. Areálem jsou vedeny asfaltové komunikace. V rámci dalších rekultivačních prací bylo rozhodnuto o rozšíření tohoto golfového hřiště o další plochu s 18 jamkami. Plocha pro plánovanou realizaci záměru činí cca 83 ha, což je v plném souladu s obecnými požadavky na rozlohu golfových hřišť a je předpokladem plnohodnotného a kvalitního hřiště. Původním impulsem byla především snaha smysluplně využít rozsáhlou plochu výsypky za účelem rekreace, zábavy a účelného využití volného času, v neposlední řadě snížení nezaměstnanosti v nejhůře postiženém regionu republiky.

(http://tomcat.cenia.cz/eia/download.jsp?view=eia_cr&id=ULK311&file=oznameniDOC)

Rekultivační proces, který představuje práce jak technického charakteru, tak biologického charakteru, vycházející z kompozičních záměrů, funkčních vazeb území a tvarování terénu. (Kašpar a kol., 1998)

Práce technického charakteru jako první fáze rekultivačního procesu jsou řešeny v rozsahu terénních úprav celého území s navážkou zúrodnitelných zemin a substrátů, zejména v oblastech severovýchodní části Velebudické výsypky, kde jsou vytvořeny plochy pro zemědělské obhospodařování. Součástí vylepšení půdních poměrů stanoviště je základní půdní meliorace (orba, vápnění aj.), kterou jsou zlepšovány mechanické, fyzikální, fyzikálně chemické a biologické podmínky pro efektivní průběh půdotvorných procesů. (Kašpar a kol., 1998)

Rozsáhlá hydrotechnická a hydromeliorační opatření, jejichž smyslem je optimalizace vodních poměrů v pedosféře, zde představují nejen stabilizační a záchytné vodní nádrže, ale také soustavu odvodňovacích a závlahových systémů s dvoupásmovou čerpací stanicí závlahových vod. Speciálním způsobem je zde řešena plocha dostihového závodiště.

Drenážním systémem a řešením povrchové vrstvy závodní plochy v několika vrstvách je zajištěna funkčnost odvodnění a vyšší biologický potenciál. (Kašpar a kol., 1998)

Komunikační systém plní základní funkci propojení jednotlivých provozních ploch s cílem zpřístupnění rekultivovaných pozemků, ale také s výhledem trvalého využití tohoto systému pro konečný záměr rekultivace. Hustota a struktura těchto komunikací je volena se zřetelem k charakteru území. Jsou to zejména komunikace pro pěší, hospodárnice (provozní komunikace), ale i příjezdové komunikace navazující na současný dopravní systém veřejné sítě v prostoru Velebudic a Čepiroh. (Kašpar a kol., 1998)

Skupina prací biologické povahy, která představuje finální atribut v rámci celého rekultivačního cyklu, je v rámci rekultivace tohoto komplexu uplatněna prostřednictvím všech základních druhů rekultivace. Rekultivace zemědělská – charakteru orná půda představuje celkový rozsah cca 74 ha, charakter zatravnění představuje rozlohu 98 ha, lesnická rekultivace plochu 334 ha, vodní plochy 6,8 ha, ostatní plochy 44 ha. Rekultivace účelová s charakterem zejména parkových úprav s rekreačním a sportovním účelem představuje rozsah 229 ha. (Kašpar a kol., 1998)

Zemědělská rekultivace je zde prováděna v agrotechnické alternativě s překrytím 0,3 - 0,4m ornice s pěstební péčí osmiletou pro zakládání orných půd, a s tří až pětiletou pěstební péčí pro zakládání pastvin a luk. Před zahájením rekultivace je aplikováno organické hnojení, při setí kultur oproti rostlým půdám je aplikován o 30% zvýšený výsev. Základ osevního postupu tvoří víceleté pícniny a jetelotravní směsi, které mají nezastupitelnou úlohu při tvorbě a zvyšování půdní úrodnosti. Střídání plodin je základním předpokladem k efektivnějšímu využití živin, k aktivnímu ovlivňování půdy rozdílným kořenovým systémem, který mechanicky a biochemicky omezuje výskyt jednotlivých skupin plevelů, chorob a škůdců. Rekultivační cyklus již v této fázi předpokládá svým charakterem zamezení únavy půdy, a tím i zamezení snížení bioenergetického potenciálu nově vznikající zemědělské soustavy. (Kašpar a kol., 1998)

Lesnická rekultivace, jejíž založení na Velebudické výsypce je aplikováno převážně na svahových partiích, plní zejména funkci ochranného lesa s významem lesních porostů jako stabilizujícího prvku v ekologických soustavách. Při tvorbě krajiny tohoto rekultivačního komplexu, jakým je stavba „Rekultivačního parku Velebudice“, zalesněná plocha představuje kladný vliv zejména na hydrické, protierozní a stabilizační funkce nejen vlastního stanoviště, ale i okolní krajiny. Biotechnická etapa lesnických rekultivací je realizována vhodnou

úpravou plochy před výsadbou, vhodným výběrem dřevin ve vztahu k stanovišti, zalesňováním a zejména péčí o založené porosty a jejich výchovu, která představuje období 10 - 12 let. (Kašpar a kol., 1998)

Skladba dřevin schopných přizpůsobovat se atypickým podmínkám devastovaných území s významem melioračním, pomocným a cílovým je aplikována převážně ve skladbě sortimentu dřevin javor, jasan, lípa, dub, olše, topol, modřín, borovice. Péče o založené lesní kultury v prvních letech po výsadbě spočívá zejména v každoročním kypření, likvidaci konkurenční buřeně, ochraně před zvěří a škodlivým hmyzem, ale i vylepšování kultur ve zvýšeném rozsahu až 30% a jejich přihnojování. Podstatou procesu během výchovných zásahů je nejprve podpořit rychle rostoucí dřeviny a po zapojení kultur převést porost na cílovou formu. Zemědělské a lesnické rekultivace na Velebudické výsypce, která je novým krajínovotvorným prvkom, jsou citlivě vyváženy s rekultivací charakteru ostatních a parkových ploch. Strategie obnovy ekosystémů vložená do této oblasti procesem rekultivace je založena na využití znalostí místních podmínek a na zvolené koncepci rekultivačního procesu, který předurčil budoucí krajině její nový ráz ve všech oblastech spojených s rozvojem krajiny. (Kašpar a kol., 1998)

Rozsáhlá rekultivace Velebudické výsypky je logickým dotvořením příměstské zeleně navazující na již rekultivované okolní prostory dolů Hrabák a Benedikt, které jsou již v současné době významnou součástí příměstské zeleně města Mostu. Tvorba územně technické struktury krajiny na Velebudické výsypce v souvislosti s tvorbou rekultivační koncepce, respektovala základní zásadu tvorby nového krajinného prostředí s tím, že různé krajiny by měly být vybaveny různým zastoupením odlišných forem rekultivace. Tato forma je podřízena výslednému záměru vytvoření území rekreačního a sportovního potenciálu. (Kašpar a kol., 1998)

Rekultivace:

Rekultivovaná plocha Velebudické výsypky představuje plochu o výměře 842,6 ha, z čehož do 31. 12. 2002 byla rekultivační činnost ukončena na ploše o výměře 579,9 ha. (http://www.15miliard.cz/cd_fnm_oprava/cd/kapitola_5.htm)

Ukončené rekultivace:

	<i>zeměděl.</i>	<i>lesní</i>	<i>vodní</i>	<i>ost.vč.park.</i>	<i>celkem</i>
<i>celkem</i>	80,8	150,4	6,3	342,5	579,9

(http://www.15miliard.cz/cd_fnm_oprava/cd/kapitola_5.htm)

Na Velebudické výsypce proběhly ještě 4 rekultivační akce o celkové výměře 188,1 ha.

1. akce

Jednalo se o přípravu území pro sportovní areál golfu na Velebudické výsypce. V roce 1998 zde byly provedeny terénní úpravy a biologické oživení půdního profilu návozem organických hmot – kompostů, poté byly plochy zatravněny a provedena základní výsadba. V roce 1999 bylo zájmové území rozšířeno o 4,06 ha, tj. o plochu původně uvažovanou pro zřízení parkoviště. Předmětná plocha byla terénně upravena, na ní rozprostřena 10 cm vrstva ornice a provedeno zatravnění a liniová výsadba dřevin.

(http://www.15miliard.cz/cd_fnm_oprava/cd/kapitola_5.htm)

2. akce

Plocha se nachází v jihovýchodní části Velebudické výsypky. Technická etapa byla zahájena v roce 1997, současně probíhala výstavba odvodnění a cestní sítě. Po ukončení terénních úprav následoval přípravný agrocyklus a zatravnění. Základní výsadba byla realizována v roce 1999. Ve stejném roce bylo zájmové území rozšířeno o další malou plochu s výměrou 1,55 ha. Na celém území pokračovala údržba porostů, ukončení bylo v roce 2007.

(http://www.15miliard.cz/cd_fnm_oprava/cd/kapitola_5.htm)

3. akce – Srpina, 4. část (krajinotvorba)

Plocha je součástí tělesa Velebudické výsypky směrem k říčce Srpíně. Rekultivační práce byly zahájeny v roce 1996, po terénních úpravách následoval přípravný agrocyklus a zatravnění. Na ploše lesnické rekultivace byla provedena základní výsadba. Na ploše probíhala pěstební péče, která byla ukončena v roce 2007.

(http://www.15miliard.cz/cd_fnm_oprava/cd/kapitola_5.htm)

4. akce - jižní svahy Velebudické výsypky – les

Plocha se nachází na jihozápadních svazích Velebudické výsypky. Technická rekultivace byla zahájena v roce 1995, následně byla provedena základní výsadba. V roce 2002 byla realizována pěstební péče, ukončená byla v roce 2007.

(http://www.15miliard.cz/cd_fnm_oprava/cd/kapitola_5.htm)

Rekultivace zahajované v období 2003 až 2012

Na dotčeném území bývalého dobývacího prostoru Havraň a Velebudické výsypky se nebudou v období 2003 až 2012 zahajovat žádné rekultivační akce.

(http://www.15miliard.cz/cd_fnm_oprava/cd/kapitola_5.htm)

Předběžný návrh rekultivace zbývajících částí území v období od roku 2013 do vyuhlení

Na dotčeném území bývalého dobývacího prostoru Havraň a Velebudické výsypky se nebudou po roce 2012 zahajovat již žádné rekultivační akce.

(http://www.15miliard.cz/cd_fnm_oprava/cd/kapitola_5.htm)

Bilance ploch rekultivací – Most – jihozápad

<i>rekultivace</i>	<i>zeměděl.</i>	<i>lesní</i>	<i>vodní</i>	<i>ostatní vč. park.</i>	<i>celkem</i>
ukončené do 2002	80,8	150,4	6,3	342,5	579,9
rozpracované k 31.12.2002	0,0	0,0	0,6	187,5	188,1
nově zahajované 2003-12	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
nově zahajované po 2012	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
celkem	80,8	150,4	6,9	529,9	768,0

(http://www.15miliard.cz/cd_fnm_oprava/cd/kapitola_5.htm)

Sanace sesuvu na Velebudické výsypce

V průběhu měsíce února roku 2002 došlo k sesuvu na území tělesa Velebudické výsypky. Skluz proběhl velmi rychle a zasáhl část cesty, v bezprostřední blízkosti tréninkové trati pro koně. Při skluzném pohybu se utrhla několik desítek metrů dlouhá část svahu i s přilehlou cestou a oplocením. Ujíždějící svah zasáhl rovněž borovicovou plantáž a poškodil několik stromů, které jsou k dráze přilehlé. Postiženy byly jižní svahy tréninkové dráhy. Vznikl zde skluz asi sto metrů dlouhý a s třímetrovým poklesem. Sesuv svahu, stejně jako na ostatních tělesech na Mostecku v té době, způsobily nepříznivé klimatické podmínky, vytrvalé deště a následné mrazivé počasí. Řešení sanace tohoto svahu nebude jednoduchá, protože je zde požadavek zachování nivelety. Důvodem je stávající tréninková dráha a cesta. V patě skluzu zabraňuje sanačním pracím porost borovicové plantáže. Proto zde nebude možné použít nejčastěji užívané postupy pro sanaci svahů postižených skluzem.

(http://www.15miliard.cz/cd_fnm_oprava/cd/kapitola_5.htm)

4.1. Obnova zemědělských pozemků

Ovčí farma Velebudická výsypka

Farma bude mít rozlohu 36 ha a bude představována trvalými travními porosty.

(http://www.15miliard.cz/cd_fnm_oprava/cd/kapitola_5.htm)

4.2. Obnova území pro účely využití volného času

Hipodrom – stávající stav

Výstavba areálu hipodromu (viz. příloha č. 2) na Velebudické výsypce byla zahájena prováděním hrubých terénních úprav. Kromě staveb rekultivačního charakteru byly realizovány stavby zahrnující technickou vybavenost: odvodňovací zařízení, rozvody elektro, kanalizace, rozvody závlahové vody apod. Odvádění srážkových a ostatních povrchových vod je zajištěno systémem drenáží a trubních kanálů, budovaných rovněž v areálu hipodromu. Na dostihové dráze je vybudována plošná drenáž. Splašková a kanalizační síť je budována na celé ploše hipodromu a je napojena na stávající kanalizační řad v prostoru průmyslového areálu Velebudice. Do areálu samotného Rekultivačního parku Velebudice vedou dvě příjezdové silnice. První směřuje ze severozápadu od Čepiroh kolem areálu Severočeských vodovodů a kanalizací, a.s. k parkovišti hipodromu. Pro návštěvníky hipodromu je připravena parkovací plocha s dostatečnou kapacitou. Druhá silnice vede od obce Vtelno okolo komplexu BILBO k areálu golfového hřiště, zde je ve výstavbě parkoviště pro uživatele hřiště. Obě komunikace jsou zajištěny uzávěrou proti neoprávněnému užívání. Obslužná asfaltová komunikace vede kolem areálů golfového hřiště a hipodromu, na tuto komunikaci navazuje síť zpevněných komunikací, které zpřístupňují všechny části Velebudické výsypky. (http://www.15miliard.cz/cd_fnm_oprava/cd/kapitola_5.htm)

V současné době jsou funkční trať dostihového závodiště s překážkami, zábradlím, architektonickou zelení a dalšími doplňujícími prvky, dále tréninková dráha a technické zázemí. Dostihová dráha (viz. příloha č. 3 a 4) je vybudována unikátním způsobem, který zajišťuje vynikající podmínky nezávisle na počasí. Pod vrstvou zeminy je zhruba padesát centimetrů štěrkopísku, pod kterým je po celé ploše dostihové dráhy rozveden odvodňovací a zavlažovací systém, a proto je možné v případě potřeby po celé ploše trávník zavlažovat. Prosáklá voda je svedena drenážním systémem do kanalizace. Přímá dráha pro rovinové dostihy měří 1 200 m, hlavní ovál pro rovinové dostihy má 1 800 m, k dispozici jsou vnitřní dráhy pro proutěné překážky a steeplechase. Zcela ojedinělé je vybudování rozsáhlé tréninkové dráhy, která je umístěna mimo závodiště, a kterou rovněž česká závodiště postrádají. Zde je možno na rozloze 43 ha bez problémů trénovat na písčité nebo travnaté dráze.

(http://www.15miliard.cz/cd_fnm_oprava/cd/kapitola_5.htm)

Společnosti Hipodrom, a.s. se podařilo v letech 1998 - 2000 zajistit výstavbu stájí (viz. příloha č. 1) pro ustájení dostihových koní, vybudování sedliště a paddocku, zajištění startovacích boxů pro 16 stání. S pozitivním ohlasem se setkala vybudování tribuny pro diváky s cca 1 500 sedadly. Pro možnost konání večerních akcí bylo vybudováno osvětlení tribuny a vstupu do dostihového areálu. Byla dokončena výstavba společensko správního objektu, občerstvovacího centra pro diváky a dětského sportovního koutku.

(http://www.15miliard.cz/cd_fnm_oprava/cd/kapitola_5.htm)

Hipodrom – navrhovaná opatření

V areálu hipodromu jsou plánovány následující stavby, přičemž první 4 stavby byly již ve formě projektů předloženy meziresortní komisi programu tzv. “15 ekomiliard“, avšak dosud nebyly schváleny:

- Úprava tréninkové dráhy
- Úprava povrchu výsyvky pro stavbu parkurové haly
- Úprava povrchu výsyvky pro stavbu zimních stájí
- Úprava povrchu výsyvky pro stavbu věže rozhodčích a vážnice
- Realizace vnitřní a vnější trasy pro koně, cyklisty a pěší turisty

(http://www.15miliard.cz/cd_fnm_oprava/cd/kapitola_5.htm)

Tréninková dráha je situována jižně od hlavní dráhy na ploše cca 43 ha. Celková délka dráhy je 4 885 m a šířka 5,4 – 7,2 m. Dráha je velmi často užívána a vykazuje některé vady, vycházející z výstavby na výsypkovém tělese. Tyto vady pak v konečném důsledku ohrožují bezpečnost jak koní, tak i jejich jezdců. Úprava tréninkové dráhy byla navržena v tomto rozsahu: (http://www.15miliard.cz/cd_fnm_oprava/cd/kapitola_5.htm)

- Vrchní vrstva – gumová drť zamezující promrzání písku v zimním období
- Písek – 100 – 120 mm
- Zhutnění povrchu lomovými výsivkami 15 kg/m²
- Štěrkodrt' 0 – 45 – 200 mm
- Štěrkodrt' 32 – 63 – 250 mm
- Geotextilie

(http://www.15miliard.cz/cd_fnm_oprava/cd/kapitola_5.htm)

V rámci objektu odvodnění se provede pročištění a prohloubení stávajícího odvodňovacího příkopu a bude prohlouben nový mělký příkop z druhé strany dráhy, který

bude zachycovat vody tekoucí na dráhu z okolního terénu, z míst, které se deformacemi terénu dostaly nad úroveň stávající tréninkové dráhy.

(http://www.15miliard.cz/cd_fnm_oprava/cd/kapitola_5.htm)

Objekt parkurové haly bude umístěn v prostoru dostihového závodiště v blízkosti venkovní parkurové plochy. Výstavba haly umožní pořádání jezdeckých skokových podniků po celý rok bez ohledu na nepřízeň počasí. Kromě parkurových závodů bude možno v hale pořádat i westernové soutěže. Vlastní halu bude tvořit parkurová plocha o rozměrech 60x35,2 m. Pro diváky je navržena v ochozu haly po obou stranách tribuna, která bude vybavena sociálním zařízením a jednoduchým restauračním provozem. Pro pořádání závodů bude uprostřed tribuny prostor pro rozhodčí. Součástí haly budou také stáje pro ustájení cca 35 koní včetně zázemí jako např. sedlovna, sklad krmiva, mycí box a solárium. Celou jednu stranu objektu tvoří sklady sena a slámy. Z terasy objektu bude možné sledovat i akce konané na venkovní parkurové ploše. Objekt bude napojen na inženýrské sítě – vodovod, kanalizaci a elektro. (http://www.15miliard.cz/cd_fnm_oprava/cd/kapitola_5.htm)

Objekt zimních stájí bude umístěn v bezprostřední blízkosti venkovní plochy pro letní stáje. Zimní stáje budou sloužit k ustájení koní nejen těsně před a během závodů, ale i po celý rok, kdy je areál dostihového závodiště užíván pro jejich trénink. Zimní stáje budou užívat většinou jako pronájem jednotlivé dostihové firmy převážně ze středních a severních Čech a místní zájemci.

(http://www.15miliard.cz/cd_fnm_oprava/cd/kapitola_5.htm)

V zájmu dalšího veřejného využití Rekultivačního parku Velebudice bylo navrženo vybudovat trasy pro koně, cyklisty a pěší turisty.

(http://www.15miliard.cz/cd_fnm_oprava/cd/kapitola_5.htm)

Jsou navrženy 2 varianty:

- a) **vnitřní trasa** – vedoucí uvnitř oploceného areálu hipodromu (délka cca 5.500 m) na ploše stávající plochy hipodromu,
- b) **vnější trasa** – jedná se trasu vedoucí vně oploceného areálu (cca 13.000 m) Jedná se o členitou, místy zalesněnou krajinu, ležící mimo obydlenou oblast a silniční provoz. Povrch cesty pro jízdy na koni bude střídavě pískový, živičný a travnatý, cesta pro cyklisty bude tvořena přírodním terénem a živíci. Obě plánované trasy povedou souběžně,

šíře cesty pro jízdu na koni bude v průměru 3 m, tak aby mohla být využita běžná mechanizace při její údržbě.

(http://www.15miliard.cz/cd_fnm_oprava/cd/kapitola_5.htm)

Vnější trasa by měla být propojena do dalších oblastí v okolí Mostu. Východním směrem povedou do zájmového prostoru golfového hřiště a jeho okolí, západním směrem bývalým viaduktem přes komunikaci Most – Žatec v Čepirozích a dále severním směrem (vinice) s napojením na Mostecký cykloturistický okruh a na zájmovou oblast autodromu v Mostě. (http://www.15miliard.cz/cd_fnm_oprava/cd/kapitola_5.htm)

Rozšíření golfového hřiště

Areál golfového hřiště (viz. příloha č. 7 a 8) je umístěn v sousedství hipodromu na ploše 30 ha. Golfový klub byl založen v roce 1992. V roce 1993 byly ve spolupráci s vedením, dnes již bývalé Mostecké uhelné společnosti a.s. vytipovány v rámci lokalit určených k rekultivaci vhodné pozemky v oblasti Velebudické výsyvky pro následnou výstavbu golfového hřiště. Po vytvoření 1. Golfového klubu Most byla postupně sledována možnost začlenit do rekultivačních úprav i vybudování golfového areálu. Výchozím podkladem studie, upřesňující rekultivační úpravy příslušných ploch byl orientační stavební záměr z roku 1993. Během roku 1999 bylo hřiště dokončeno v rozsahu 9 jamek. Současně je k dispozici driving range, putting a chipping green, hra z bankru, půjčování holí, občerstvení, parkoviště. Ve stávajícím areálu je uvažováno hlavně se zkvalitněním zázemí. Nejpalčivějším problémem je, že 1. Golfový klub Most nemá vlastní zavlažovací systém. V tomto je zcela odkázán na dodávky závlahové vody z hipodromu. K vyššímu komfortu by rovněž posloužilo lepší označení jamek. Plocha o velikosti 65 ha by měla sloužit pro plánované rozšíření golfového hřiště ze stávajících 9 jamek na 18. Osmnácti jamkové hřiště by splňovalo nejpřísnější kritéria a svým zařazením by spadalo do vyšší kategorie. To by samozřejmě umožňovalo pořádat významné sportovní turnaje se zahraniční účastí a s kladným ekonomickým dopadem pro město i region. Obdobně jako na všech plochách biologicky ošetřovaných, je na sadové úpravy rozšířeného hřiště na standardní s 18 jamkami vydáno územní rozhodnutí o využití území zn. SÚ 1454/99 - 328 - Š, stavebním úřadem města Mostu. Území určená k uvedenému účelu byla zatravněna, se skupinovou výsadbou dřevin a svážné části byly plošně osazeny vhodnými dřevinami. Základní výsadba byla provedena v letech 1998 - 1999, dosadba v r. 2001. Na lesních sazenicích byly v období od základních výsadeb uplatňovány základní pěstební zásahy - celoplošné vyžínání buřeně, okopávka, nátěr proti

okusu, přihnojení sazenic. Při projektování rozšiřujícího areálu musí být brána v potaz probíhající rekultivace. (http://www.15miliard.cz/cd_fnm_oprava/cd/kapitola_5.htm)

Lesopark

Hlavním účelem této plochy o velikosti cca 7 ha je poskytnutí rekreačního a vzdělávacího vyžití. Po urbanistické stránce je cílem vytvořit park přírodního charakteru s výsadbami lesních porostů, skupin okrasných dřevin a velkými lučními plochami s jezírky a vodotečemi. Plochu bude nutno doplnit architektonickými a parkovými zařízeními, bude nutno zvážit i vybudování vodních ploch, ale především bude nutno zabezpečit zpevnění přístupových a vycházkových komunikací. Na území lesoparku je třeba provést některá opatření, a to zejména odstranění náletových dřevin těchto druhů: bříza bělokorá, hloh obecný, růže šípková a v menší míře i méně vzrostlých jedinců olše lepkavé. Pro zvětšení druhové variability arboreta bude vhodné vysadit jedince těchto druhů: borovice lesní, modřín opadavý, buk lesní, dub cer, v menší míře i jedince lípy srdčité. Z krajinnotvorného hlediska by bylo vhodné provést roztroušenou výsadbu těchto dřevin. V budoucnu by stálo za úvahu vybudovat v části prostoru lesoparku také výsadbu nepůvodních rostlin a přiblížit tak návštěvníkům také rostlinstvo jiných kontinentů. Za úvahu by stály zejména různé druhy tisů, douglaska tisolistá, jedlovec kanadský, zerav západní, sekvoje, sekvoje obrovská atd. V odvodňovacím příkopu se nachází stojatá voda načervenalé barvy, která je pravděpodobně dosti kyselá. Na březích se nachází poměrně málo vegetace, která je zastoupena především rostlinami z čeledi Poaceae, ze stromů zde rostou topoly, bříza bělokorá, hloh obecný a několik jedinců olše lepkavé. Tento příkop bude nutné vyspádovat, aby se zlepšil a zrychlil odtok vody, vysvahovat břehy a vyčistit koryto tohoto příkopu v celé své délce. Prořezávka porostu by měla být minimální. (http://www.15miliard.cz/cd_fnm_oprava/cd/kapitola_5.htm)

Areál vzdělávacího a zábavního parku

Celková užitná plocha je 50 ha s možností rozšíření o zemědělskou plochu, která navazuje v severní části (20 ha). Jedná se však o území svým charakterem jako podmínečně vhodné ze stavebního hlediska. Z tohoto důvodu bude třeba upřesnit rozsah a dispoziční řešení objektů v daném území. Plocha spadá do správního území obce Bečov. Na odvrácené straně od navrhované plochy, se otevírá pohled na elektrárnu Počerady. Proto se navrhuje pro zlepšení estetické úrovně areálu, výhledu na elektrárnu zabránit vhodnou výsadbou. Jako příhodná přichází v úvahu tato skupinová výsadba dřevin: topol osika, topol černý, bříza bělokorá, lípa srdčitá, javor klen, modřín opadavý, borovice lesní. Mírnou převahu by měla

zpočátku tvořit řadová výsadba druhů topol osika a topol černý. Tyto druhy vytvoří v poměrně krátkém časovém období vysoký porost a napomohou tak k rychlejšímu zakrytí nevzhledného panorama elektrárny Počerady. Stromy těchto druhů však časem prosychají a odumírají a bude nutná prořezávka. Jako náhrada pak poslouží výše uvedené druhy dřevin. Z hlediska obslužnosti areálu je rovněž důležité napojení na komunikační síť celého řešeného území výsyvky a návaznost na hlavní silnice jak ze strany od Mostu, tak i ze směru od obcí Lišnice a Polerady. (http://www.15miliard.cz/cd_fnm_oprava/cd/kapitola_5.htm)

Rekreační plocha v okolí Rákosového rybníka

V pobřežní části Rákosového rybníka, kde by měly v budoucnu vzniknout prostory pro rekreační činnost, by bylo vhodné odstranit nežádoucí dřeviny druhů: hloh obecný, růže šípková a nálety břízy bělokoré, tím bude umožněn lepší přístup k vodní ploše. Ponechány budou pouze vzrostlé stromy rostoucí na březích Rákosového rybníka. Plocha pro výstavbu rekreačních objektů byla navržena na západním břehu Rákosového rybníka, na území o velikosti cca 4 ha. Je umístěna z přírodního hlediska v atraktivní lokalitě v blízkosti vodní plochy. Území zdobí vzrostlá vegetace s pestrou druhovou skladbou. Pokud tedy bude rozhodnuto o výstavbě ubytovacích objektů, mělo by jít o stavby architektonicky vhodné. Neměly by příliš rušit poklidný až romantický ráz krajiny. Při budování areálu by měly být odstraněny především keře v pobřežní části Rákosového rybníka a v okolí budoucích cest. Z hlediska napojení na inženýrské sítě není tato lokalita problematická. Svou polohou a pěkným prostředím je území předurčené pro rekreační účely. Po vybudování lesoparku, arboreta, cyklo a hipostezek atd. se v katastru města Mostu asi sotva najde vhodnější lokalita, kde by měl kemp stát. Součástí kempu by měla být chatová zástavba, místa pro stany a obytné přívěsy, občerstvení, parkovací místa, sportoviště a recepce. Součástí plochy by mohlo být také zařízení hotelového typu s kapacitou 30 - 40 míst. O ubytování v hotelu by byl jistě zájem hlavně v období konání akcí na hipodromu.

(http://www.15miliard.cz/cd_fnm_oprava/cd/kapitola_5.htm)

Fotbalové hřiště a plocha pro sportovní využití

Koncepce rozvoje Velebudické výsyvky od samého začátku počítá s řadou tělovýchovných zařízení a tělovýchovných ploch. Jednou z těchto ploch by se měla stát navrhovaná plocha fotbalového hřiště pro Fotbalovou školu Most, o.p.s. V současné době se škola potýká s velikým nedostatkem kvalitních hracích ploch s travnatým povrchem. Pro areál fotbalového hřiště byla zvolena plocha v severozápadní části Velebudické výsyvky v blízkosti

hlavní příjezdové komunikace do areálu hipodromu. Vybraná plocha má rozlohu cca 4 ha. Na tuto plochu navazuje pás široký 50 - 65 m a dlouhý přibližně 800 m. Toto území o celkové ploše 4,5 ha bylo vytipováno jako vhodné pro sportoviště. V úvahu zde připadá výstavba hřišť na plážový volejbal, malou kopanou, basketbal, tenis a dráhový golf. Takto koncipovaný areál by navazoval na okolní plochy širšího okolí Rákosového rybníka.
(http://www.15miliard.cz/cd_fnm_oprava/cd/kapitola_5.htm)

Bobová dráha

Letní bobová dráha by se stala sportovně rekreačním zařízením určeným pro aktivní využití volného času dlouhodobých i krátkodobých návštěvníků Velebudické výsypky. Mohla by být ideálním cílem rodinných výletů. Návštěvu letní bobové dráhy lze doporučit i jako cíl:

- Poznávacích a školních výletů.
- Krátkodobých výletů ze širokého okolí.
- Vícedenních výletů z celé ČR.

(http://www.15miliard.cz/cd_fnm_oprava/cd/kapitola_5.htm)

Obdobná dráha již existuje v areálu Špindlerova Mlýna. Díky špičkové zahraniční technologii ověřené na stovkách instalovaných zařízení na celém světě prožijí vrcholný zážitek jak vyznavači sportovní jízdy, tak i děti od dvou let a starší návštěvníci areálu. Konstrukčně účelné vozíky s účinnou brzdou umožní každému zvolit optimální rychlost i styl jízdy. Na letní bobovou dráhu se snadno nasedá i vysedá. Po plynulé jízdě ke startu letní bobové dráhy následuje příjemný a bezpečný zážitek z jízdy hladkým nerezovým žlabem. Vozíky letní bobové dráhy, opatřené gumovými kolečky, jsou určeny pro jednu nebo dvě osoby. Podle svého rozhodnutí mohou návštěvníci jezdit buď samostatně nebo ve dvojici se svými dětmi nebo kamarády. V lokalitě Velebudické výsypky bylo vytipováno území o velikosti cca 17,3 ha, které nejlépe odpovídá všem požadavkům. Z hlediska technických požadavků jde o místo s odpovídajícím převýšením a s dostatečnou délkou. Pokud jde o přístupnost a celkové zabezpečení návštěvníků, jeví se návaznost bobové dráhy na hipodrom v horní části a rozvojové území Rákosového rybníka ve spodní části jako nejvhodnější.
(http://www.15miliard.cz/cd_fnm_oprava/cd/kapitola_5.htm)

Letní scéna

Plocha pro letní scénu byla navržena západně od hlavní příjezdové cesty k areálu hipodromu. Rozprostírá se na území velkém 3 ha, svým vzhledem připomíná již v současné době přírodní amfiteátr. Nebylo by zde tedy třeba velkých zemních úprav. Letní scéna by

měla sloužit k pořádání koncertů, rytířských turnajů či jako letní kino a letní divadelní scéna. (http://www.15miliard.cz/cd_fnm_oprava/cd/kapitola_5.htm)

4.3. Obnova území pro účely ekologicky a přírodovědně orientovaných území

Obora

Plocha lesní obory byla navržena na jižní svahy pod tréninkovou dráhou hipodromu a plantáží borovic. Její plocha činí přibližně 13 ha, s možností budoucího rozšíření východním směrem. Území je v současnosti téměř celé zalesněno, v budoucnu by zde měly být spíše roztroušené porosty stromů a keřů. Bude nezbytné vytvořit zde území, kde bude zvěři umožněno získávat potravu, tzn. louky přecházející pravidelně v zalesněná území. Přesto však bude nutné umístit na území, ve kterých se bude pohybovat zvěř snadno dostupná krmeliště. Navržené živočišné druhy: daněk skvrnitý, muflon obecný, jelen Dybowského. S rostoucím počtem druhů chovaných v oboře stoupne i zájem veřejnosti o toto místo. (http://www.15miliard.cz/cd_fnm_oprava/cd/kapitola_5.htm)

4.4. Obnova území pro účely stavebních pozemků

Individuální výstavba Velebudická výsypka

Plocha pro výstavbu je umístěna z přírodního hlediska ve velmi pěkné lokalitě s terasovitě upravenými svahy (cca 9,4 ha). Území zdobí vzrostlá vegetace s pestrou druhovou skladbou. Pokud tedy bude rozhodnuto o výstavbě rodinných domků, mělo by jít o stavby architektonicky vhodné. Neměly by příliš rušit ráz krajiny. Z hlediska napojení na inženýrské sítě není tato lokalita problematická. Všechny důležité inženýrské sítě procházejí v blízkém okolí. (http://www.15miliard.cz/cd_fnm_oprava/cd/kapitola_5.htm)

Přístupové komunikace na Velebudickou výsypku

Návštěvnost atraktivního území Velebudické výsypky je třeba podpořit vytvořením kvalitních přístupových komunikací nejen ze severu a severovýchodu z města Most, ale rovněž z jihu a jihozápadu z obce Polerady a ze směru od obce Bečov.

(http://www.15miliard.cz/cd_fnm_oprava/cd/kapitola_5.htm)

5. Návrh rozšíření golfového hřiště ze současných 9 na 18 jamek

Záměrem investora je na Velebudické výsypce v Mostě provést rozšíření stávajícího areálu golfového 9 - ti jamkového hřiště. V rámci záměru bude vybudováno 18 nových hracích ploch, ostatní plocha bude upravena a udržována v rámci koncepce celkové revitalizace tohoto území. Celková plocha pozemků, na kterých bude hodnocený záměr realizován, činí cca 83 ha. Na určených místech bude provedena výsadba cca 2 000 stromků a keřů, které se stanou součástí vzhledu golfového hřiště. Největší objem prací představují terénní úpravy. Stávající terén je terasovitě zvlněný a neodpovídá zcela požadavkům na konfiguraci golfového hřiště. Výkopy a násypy by měly být realizovány tak, aby množství výkopů a násypů při tvarování terénu bylo totožné - předpokládá se cca 200 000 m³ přesouvaného materiálu. Na vytvářený terén bude nutno na určené plochy navézt ornici - potřeba činí cca 40 - 45 000 m³. Předpokládá se, že cca 50 - 60 % tohoto množství bude sejmuto na místě, zbývajících 40 - 50 % (tj. 17 - 22 000 m³) bude nutno dovézt. Potřebná ornice se bude dovážet z průmyslové zóny Joseph v Havrani, kde se bude v rámci výstavby dalších průmyslových komplexů provádět její skrývka. Pro zlepšení kvality podloží obslužné komunikace, na ploše drenáže apod. bude potřeba min. 9 400 m³ štěrkopísku a 6 400 m³ štěrku. Na komunikace a parkoviště se uvažuje s realizací lomových výsypek - cca 550 tun. (http://www.15miliard.cz/cd_fnm_oprava/cd/kapitola_5.htm)

Charakter záměru a možnost kumulace s jinými záměry

Záměr spočívá ve vybudování 18 - ti nových jamkovišť včetně odrazišť a bunkrů. Jedná se o rozšíření stávajícího golfového hřiště s 9 jamkami na konečných 27 jamek.

Záměr je součástí rozsáhlé koncepce revitalizace ploch důlních výsypek. Velebudická výsypka byla již od svého vzniku tvarována se záměrem jejího budoucího využití jako nového krajinného prvku s rekreačním využitím.

(http://www.15miliard.cz/cd_fnm_oprava/cd/kapitola_5.htm)

Zdůvodnění potřeby záměru a jeho umístění, hlavní důvody pro jeho výběr

Záměr vyplývá z celkové dlouhodobé koncepce rozvoje města Mostu, jakož i celkového regionu. S vazbou na moderní způsoby lomového dobývání nerostných surovin, je dnes těžba hnědého uhlí převážně založena na použití vysoce výkonných zařízení a jejich kontinuálním provozu. Vše je pak provázáno velkými rozlohami lomů a vnějších výsypek. Lomy a jejich výsypky znamenají pro krajinu, kde jsou ložiska suroviny uložena, její totální

přeměnu, k níž z historického pohledu dochází v relativně krátkém období několika desítek let. Toto období znamená pro krajinu, vlivem těžby, ztrátu původní identity s dopady na floru, faunu a ostatní složky životního prostředí. Ne jinak je tomu v severočeské hnědouhelné pánvi. Vše je v kooperaci s územním plánováním budoucího rozvoje regionu. Plochy, které byly, jsou a budou takto řešeny, nejsou malé.

(http://www.15miliard.cz/cd_fnm_oprava/cd/kapitola_5.htm)

Pro přehled uvádím:

Lom Most	1 264 ha
Lom Čs. armády	2 935 ha
Lom Vršany – Šverma	4 722 ha
Vnější výsypka Velebudice	790 ha
Vnější výsypka Růžodol	630 ha
Hornojřetínská výsypka	411 ha

(http://tomcat.cenia.cz/eia/download.jsp?view=eia_cr&id=ULK311&file=oznameniDOC)

Z hlediska objektivit je však třeba říci, že vysoký podíl ploch v rekultivacích je dán zejména skutečností, že v průběhu devadesátých let bylo ukončeno zakládání odklizu na vnější výsypky a na jejich rozsáhlých plochách byly zahájeny a v současné době probíhají rekultivační činnosti. Držení rozsáhlých ploch, pohyb desítek milionů m³ zeminy ročně a představa budoucího využití krajiny a možnost její koordinace s územním plánováním a výhledovými trendy rozvoje území jsou aspekty, které nemá žádné jiné odvětví než těžba hnědého uhlí, založená na využití moderních technologií.

(http://tomcat.cenia.cz/eia/download.jsp?view=eia_cr&id=ULK311&file=oznameniDOC)

Popis technického a technologického řešení záměru

Technické řešení záměru bude spočívat zejména v terénních úpravách – v případě dvou jamek i většího rozsahu v podobě provedení zářezů a násypů ve velkém svahu, dále ve skrývcích ornice, vykácení náletových dřevin, zpětné úpravě terénu, ohumusování, osetí, na určených místech vysazení vzrostlé zeleně a zavezení bunkrů pískem, případně jiným inertním materiálem. (http://www.15miliard.cz/cd_fnm_oprava/cd/kapitola_5.htm)

Jednotlivé hrací plochy jsou tvořeny rozličnými typy stanovišť:

- odraziště s hracími dráhami pro mistry, muže a ženy,
- jamkovitě s jamkou,
- travnatá plocha,
- neupravená plocha,
- bunker.

(http://tomcat.cenia.cz/eia/download.jsp?view=eia_cr&id=ULK311&file=oznameniDOC)

5.1. Údaje o stavu životního prostředí v dotčeném území

Územní systém ekologické stability a krajinný ráz

Ve vymezeném území se nenachází žádné evidované hnízdiště chráněného druhu ptactva, ani zde nebyl vyhlášen žádný stupeň chráněného území ve smyslu zákona č.114/1992 Sb. o ochraně přírody a krajiny. Sledovaná lokalita je tvořena v podstatě krajinou uměle vytvořenou na důlní výsypce. Místy se nachází rozsáhlejší rekultivační výsadba smíšeného lesního porostu. Jediná plocha smíšeného lesa zasahuje do prostoru nového hřiště na západní straně.

(http://tomcat.cenia.cz/eia/download.jsp?view=eia_cr&id=ULK311&file=oznameniDOC)

Zvláště chráněná území

Nejbližším chráněným územím dle zákona č. 114/1992 Sb. je České středohoří, jehož hranice prochází cca 4 km východním směrem od sledované lokality. Nejbližší ptačí oblastí je ptačí oblast Východní Krušné hory. Nejvýznamnějším ptačím druhem této oblasti je tetřívka obecná. V této ptačí oblasti se vyskytují i další zajímavé druhy ptáků, např. bekasina otavní, sluka lesní, chrástal polní, čáp černý, křepelka polní, lelek lesní, krahujec obecný, moták pilich, holub doupňák, sýc rousný, výr velký, datel černý, žluna šedá, ťuhýk šedý, krkavec velký, bramboříček hnědý, hýl rudý atd.

(http://tomcat.cenia.cz/eia/download.jsp?view=eia_cr&id=ULK311&file=oznameniDOC)

Významné krajinné prvky

Významné krajinné prvky jsou zákonem č. 114/1992 Sb. vymezeny jako ekologicky, geomorfologicky nebo esteticky hodnotné části krajiny utvářející její typický vzhled nebo přispívající k udržení její stability. Jedná se o lesy, rašeliniště, vodní toky, rybníky, jezera a údolní nivy.

(http://tomcat.cenia.cz/eia/download.jsp?view=eia_cr&id=ULK311&file=oznameniDOC)

Krajina, způsob jejího využívání

Výsypka, která nyní částečně slouží jako plocha určená k plnění funkce lesa (rekultivace), částečně se na ní nacházejí sportovní areály - hipodrom, stávající golf. Z přírodního hlediska se jedná o krajinu nepůvodní a téměř celou přeměněnou lomovou činností s následnou tvorbou výsypek. Přes uvedenou devastaci a výrazné změny reliéfu lze v současné době charakterizovat území jižním směrem od komunikace I/27 jako sekundárně stabilizované, s mírně členitým reliéfem zvýrazňujícím ráz kulturní krajiny, obsahující zalesněné plochy, luční plochy, stráně a další prvky. S postupující rekultivací celé oblasti je zřejmá snaha přiblížit nově vytvořený krajinný reliéf přirozenému prostředí. Revitalizace prostoru je řešena převážně lesnickou rekultivací, místně je ponechán porost „ladem“.

(http://tomcat.cenia.cz/eia/download.jsp?view=eia_cr&id=ULK311&file=oznameniDOC)

Klimatické faktory

Území spadá do teplejší klimatické oblasti s krátkou, mírně teplou a suchou až velmi suchou zimou, velmi krátkým přechodovým obdobím, dlouhým, teplým a suchým létem a s převládajícím západním prouděním. Lokalita se nachází ve srážkovém stínu Krušných hor. Průměrná roční teplota je cca 8,0 °C. Lokalita se nachází v nadmořské výšce cca 325 m. Území je charakterizováno určitou měrou znečištění, a to vlivem zvláště velkých a velkých zdrojů znečišťování ovzduší a nepříznivých meteorologických podmínek hlavně v zimním období při inverzním zvrstvení atmosféry.

(http://www.15miliard.cz/cd_fnm_oprava/cd/kapitola_5.htm)

Voda

Vodní režim v území je silně ovlivněn antropogenní činností a jeho přirozený tok byl změněn a upraven. Plocha areálu se nachází téměř v nejvyšší části Velebudické výsypky až 75 m nad původním terénem. Přirozené vodní toky se zde nevyskytují. Ve východní části plochy se v současné době nachází vodní plocha vzniklá zadržováním dešťové vody v terénní depresi na nepropustných vrstvách navážek. K odvodňování velké plochy výsypky byl v minulosti realizován podzemní i povrchový systém meliorací a přívod užitkové vody z přivaděče z Ohře pro zavlažování dostihové dráhy. Nejbližší vodní plochou jsou nádrže Benedikt, nejbližším vodním tokem je Srpina. (http://www.15miliard.cz/cd_fnm_oprava/cd/kapitola_5.htm)

5.2. Hodnocení vlivu záměru

a) Vlivy na obyvatelstvo, včetně sociálně ekonomických vlivů

Zdravotní rizika patří k nejzávažnějším charakteristikám životního prostředí a v podstatě i životní úrovně. Na základě vyhodnocení možných negativních faktorů nelze očekávat, že provoz rozšířeného golfového hřiště bude porušovat zásady ochrany veřejného zdraví nebo psychologické zátěže z narušení pokojného života a obytné pohody. Po realizaci rozšířeného golfového hřiště nedojde v chráněném venkovním prostoru nejbližších staveb k pozorovatelné změně hlukové situace. Při výstavbě ani provozu nebudou vznikat nebezpečné odpady, které by mohly mít negativní vliv na obyvatelstvo. Všechny vznikající odpady jsou známé a budou likvidovány autorizovanými subjekty v souladu se zákonem. (http://tomcat.cenia.cz/eia/download.jsp?view=eia_cr&id=ULK311&file=oznameniDOC)

b) Vlivy na půdu

Realizací rozšíření golfového hřiště v podstatě nedojde ke změně v užívání půdy. Sledovaná plocha je v současné době porostlá ruderálními bylinnými společenstvy, není nijak udržována a dochází zde postupně k rozšiřování vytrvalých vysokostébelných plevelů, bodláků a náletových dřevin.

(http://tomcat.cenia.cz/eia/download.jsp?view=eia_cr&id=ULK311&file=oznameniDOC)

c) Vliv na stabilitu a erozi půdy

Realizace rozšíření golfového hřiště nebude mít výrazný vliv na stabilitu a erozi půdy. Dojde sice k poměrně masivním přesunům zemin, ale nově vzniklé svahy budou hutněny a zajištěny proti erozi zadrněním. Stejně tak budou zpětně ohumusovány a zatravněny všechny plochy, kde dojde ke skrývce ornice. Po určité době se zapojí a stabilizuje půdní pokryv a nebude docházet k erozi.

(http://tomcat.cenia.cz/eia/download.jsp?view=eia_cr&id=ULK311&file=oznameniDOC)

d) Vlivy na horninové prostředí a přírodní zdroje

Realizace rozšíření golfového hřiště nebude mít vliv na horninové prostředí ani neovlivní hydrogeologii dané lokality. Rozvody závlahové vody budou napojeny na stávající přivaděč pro hipodrom.

(http://tomcat.cenia.cz/eia/download.jsp?view=eia_cr&id=ULK311&file=oznameniDOC)

e) Vlivy na chráněné části přírody

V prostoru vodní plochy a jejím okolí se nachází ohrožené druhy - ropucha obecná, užovka obojková a netopýr vodní a kriticky ohrožený skokan skřehotavý, kolem lesíků silně ohrožený slepýš křehký, rozptýleně po celém areálu silně ohrožená ještěrka obecná. Prostor vodní plochy a jejího okolí je tedy nutné organizačně zajistit tak, aby se vyloučil jakýkoliv zásah do jeho biotopu. Ve sledovaném prostoru se také vyskytují chráněné druhy ptáků – bramboříček hnědý, bramboříček černohlavý, rorýs obecný, ťuhák obecný a vlaštovka obecná. Tyto druhy v lokalitě nehnízdí, pouze přeletují, případně sem zalétají za potravou. (http://tomcat.cenia.cz/eia/download.jsp?view=eia_cr&id=ULK311&file=oznameniDOC)

f) Vlivy na ekosystémy

Vlivy rozšíření golfového hřiště na kvalitu současného ekosystému předmětného území jsou nevýrazné, ekologická soustava zůstane zachována. Dokonce lze předpokládat, že realizací záměru, resp. pravidelným sečením poměrně velkých ploch, dojde k omezení výskytu např. klíštěte obecného, které se na neudržovaných plochách Velebudické výsypky vyskytuje v hojné míře.

(http://tomcat.cenia.cz/eia/download.jsp?view=eia_cr&id=ULK311&file=oznameniDOC)

g) Vlivy na krajinu

Při hodnocení vlivu jakékoliv stavby na krajinu jsou směrodatné zejména dálkové pohledy do prostoru. V případě sledovaného záměru v podstatě nedojde k žádné změně, neboť rozšířená plocha golfového hřiště výrazněji nezmění vnímání širší krajiny. Zalesněné plochy zůstanou beze změny, přibudou nové plochy vzrostlých dřevin, stávající neudržované plochy budou pravidelně udržovány sečením.

(http://tomcat.cenia.cz/eia/download.jsp?view=eia_cr&id=ULK311&file=oznameniDOC)

h) Vlivy na hmotný majetek a kulturní památky

Realizace rozšíření golfového hřiště ani jeho provoz nemá žádný vliv na hmotný majetek ani kulturní památky. V prostoru Velebudické výsypky jsou v současné době v provozu dva sportovní areály - golfové hřiště a hipodrom. Od jara do podzimu je využíván golf, celoročně pak hipodrom pořádá ve sledovaném prostoru rekreační vyjížděky na koních, na písčité dráze západně od plochy realizace záměru trénují zde ustájení dostihoví koně. Mimo tyto aktivity se na výsypce pohybují cyklisté, po asfaltových cestách in - line bruslaři, prostor je obyvateli využíván k procházkám, věčnění psů apod. Realizací záměru dojde k rozšíření plochy upraveného terénu prodloužení asfaltových komunikací. Přestože jsou na

stávajících komunikacích procházejících golfovým areálem zřízeny závory pro zabránění nežádoucímu vjezdu, cyklisté i pěší tyto cesty hojně využívají.

(http://tomcat.cenia.cz/eia/download.jsp?view=eia_cr&id=ULK311&file=oznameniDOC)

Závěr

Velebudická výsypka je v této oblasti pojata jako tvorba krajiny, jejím základním smyslem je dát člověku opět krajinu, která je ekonomicky potenciální, vhodná, esteticky působivá, vyvážená a z hlediska rekreace hodnotná životnímu prostředí. Toto nové území má pozměněný reliéf, vytvořily se zde i nové krajinné složky. Dominantou pro město Most je vznik závodní dostihové dráhy, která splňuje podmínku jak sportovního, tak i rekreačního zázemí. Nejen závodní dostihová dráha zde vznikla, ale i celá řada nových zázemí pro lidi, kteří vyhledávají sport, rekreaci, kulturu, odpočinek a v neposlední řadě přírodu.

Velebudická výsypka se tak začlenila do centrální lomové oblasti. Tento krajinný celek, jakož to součást zdevastované krajiny na Mostecku, přinesl obyvatelům jistě velký přínos. Takto kvalitní zahlazení báňské činnosti má zcela jistě pro lidi žijící v této oblasti velký význam, ale i pro celé město Most, které již dlouhou dobu tento „rekultivační park“ potřebovalo, neboť si osobně myslím, že nechat celou Velebudickou výsypku tak, jak byla nasypána, by bylo pro přírodu jistě dobrou volbou a příroda by si s ní určitě za řadu let poradila, ale ne však pro člověka, který dokáže celý tento proces vlastními i jinými prostředky urychlit. Jsem rád, že právě zde, na Velebudické výsypce vznikl tento sportovně – rekreační areál, který každoročně přiláká stále více lidí nejen z okolí Mostecka, ale i ze všech koutů České republiky.

Nedílnou součástí této výsypky je i golfového hřiště, které je v provozu od jara do podzimu. Svým umístěním a polohou splní každému účastníkovi golfu nevšední zážitek ze hry. Dále bych zde vyzdvihnul in - line dráhu, kterou dodnes hojně využívám, neboť je stavebně dobře postavená, v krásné přírodě a připravená pojmout stále více bruslařů. Pro malé děti i jejich rodiče jsou zde připraveny vyjížděky na koních, nejen po cestách k tomu určených, ale takřka po celé výsypce. Celý areál Hipodromu neslouží čistě jenom pro sportovní účely, ale také pro kulturní zážitky. Každý rok se zúčastňuji pravidelně v září hornického dnu, který se zde pořádá. Z mého pohledu je jistě dobrá věc, že člověk nenechal tuto výsypku jen tak přírodě, ale přetvořil ji k obrazu svému, neboť vše, co tam vzniklo a ještě co tam vznikne, aby bylo pro dobro naprosto všem, co jí využívají nejen dnes, ale i pro celé další generace.

Seznam literatury

Knihy:

- KREJČÍ, V., 2000: Most - Z deníku architekta Václava Krejčího. Severografia a.s., Most.
- KUKAL, Z., REICHMANN, F. 2000: Horninové prostředí České republiky, jeho stav a ochrana. Český geologický ústav, Praha.
- SÝKOROVÁ, J., 2002: Zmizelé domovy, Okresní muzeum: Státní okresní archiv, Most.
- ŠTÝS, S. A KOL., 1981: Rekultivace území postižených těžbou nerostných surovin. SNTL Nakladatelství technické literatury, Praha.
- ŠTÝS S., HELEŠICOVÁ L., 1992: Proměny měsíční krajiny. Bílý slon, Praha.
- VRÁBLÍKOVÁ, J. A KOL., 2008: Revitalizace antropogenně postižené krajiny v Podkrušnohoří, II. část, Teoretická východiska pro možnost revitalizace území modelové oblasti. Univerzita J. E. Purkyně, Ústí nad Labem.

Odborný časopis:

- KAŠPAR, J A KOL., 1998: Změny mostecké krajiny po lomové těžbě - Velebudická výsypka. Uhlí, rudy, geologický průzkum - ročník 5: 147 - 156s.

Elektronické zdroje:

- WIKIPEDIA.CZ: Rekultivace, online: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Rekultivace>, cit. 12. 3. 2011.
- WIKIPEDIA.CZ: Revitalizace, online: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Revitalizace>, cit. 12. 3. 2011.
- WIKIPEDIA.CZ: Sanace, online: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Sanace>, cit. 13. 3. 2011.
- WIKIPEDIA.CZ: Výsypka, online: <http://cs.wikipedia.org/wiki/V%C3%BDsypka>, cit. 11. 3. 2011.
- ECOMOST s. r. o., 2007: Rozšíření stávajícího golfového hřiště, Rekultivační park Velebudice, online: http://tomcat.cenia.cz/eia/download.jsp?view=eia_cr&id=ULK311&file=oznameniDOC, cit. 11. 3. 2011.

- KONCEPCE ŘEŠENÍ EKOLOGICKÝCH ŠKOD VZNIKLÝCH PŘED PRIVATIZACÍ HNĚDOUHELNÝCH TĚŽEBNÍCH SPOLEČNOSTÍ V ÚSTECKÉM A KARLOVARSKÉM KRAJI: Kapitola 5: Rekultivace, závěrečná sanace a revitalizační opatření v mostecko - komořanské oblasti severočeské hnědouhelné pánve online:

http://www.15miliard.cz/cd_fnm_oprava/cd/kapitola_5.htm, cit. 15. 3. 2011.

Zákon:

- Zákon č. 114/1992 Sb. o ochraně přírody a krajiny.

Přílohy

Příloha č. 1 - Hipodrom - stáje pro koně

Příloha č. 2 - Hipodrom - věž pro rozhodčí, tribuna a in-line dráha

Foto: Michal Janata

Příloha č. 3 - Hipodrom - závodní dostihová dráha

Příloha č. 4 - Hipodrom - závodní dostihová a in-line dráha

Foto: Michal Janata

Příloha č. 5 - Velebudická výsypka - hydrická rekultivace

Příloha č. 6 - Velebudická výsypka - lesnická rekultivace

Foto: Michal Janata

Příloha č. 7 - Velebudická výsypka - stávající golfové hřiště

Příloha č. 8 - Velebudická výsypka - stávající golfové hřiště

Foto: Michal Janata